

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Залєвського Владислава Едуардовича
«Адміністративно-процесуальне регулювання у сфері земельних відносин»
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 – Право
за спеціальністю 081 – Право

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи.

Аспірант **Залєвський Владислав Едуардович** виконав у повному обсязі Індивідуальний план Освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 40 кредитів ECTS виконана у повному об'ємі. Він успішно склав чотири заліки та п'ять екзаменів з таких дисциплін:

Заліки:

«Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень» – 92 бали;
«Філософські засади та методологія наукових досліджень» – 70 балів;
«Науковий менеджмент» – 97 балів;
«Асистентська практика» – 90 балів;

Екзамени:

«Іноземна мова для аспірантів (англ.)» – 90 балів;
«Сучасна правова доктрина (за профілем)» – 90 балів;
«Адміністративно-правова термінологія» – 90 балів;
«Адміністративно-деліктне право» – 90 балів;
«Адміністративна юстиція» – 93 бали.

Всі заплановані види робіт було виконано своєчасно. Здобувач плідно співпрацював з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Зазначені обставини в сукупності вплинули на оцінку теми цього дисертаційного дослідження як актуальної, визначили його мету та дослідницькі завдання, формулювання об'єкта й предмета дослідження, вибір його методів.

Сфера земельних відносин була і залишається однією із найсуттєвіших сфер правового регулювання. Це обумовлюється величезним суспільним значенням землі в усіх її природних, політичних, економічних та інших аспектах, включенням землі у сферу державного та самоврядного управління, великою кількістю публічних та приватних інтересів у цій сфері. Виключне правове становище землі закріплено на конституційному рівні і у статті 14 Конституції України зазначено, що земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.

Дуалізм правового статусу землі, який проявляється у тому, що земля виступає як об'єкт права власності і, одночасно, як об'єкт державного та самоврядного управління, обумовлює існування у регулюванні відповідних відносин цивільно-правової та адміністративно-правової складових. При цьому, адміністративно-правова складова проявляється здебільшого у процесуальному регулюванні відносин за участю органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування, предметом яких є земля або похідні від неї об'єкти. Саме через адміністративно-процесуальне регулювання створюються правові механізми охорони земель, забезпечення прав власників земельних ділянок, реалізації владних повноважень у сфері використання та розпорядження земельними ресурсами.

Згадані обставини обумовлюють загальну актуальність досліджень у сфері адміністративно-процесуального регулювання земельних відносин. Особливий акцент варто зробити саме на актуальності наукових досліджень у цій сфері з позицій науки адміністративного права. Саме наука адміністративного права надає необхідну методологічну основу для дослідження процесуальних питань діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у будь-якій сфері. Крім того, найбільш актуальні теоретичні та прикладні проблеми адміністративно-правового регулювання у сфері земельних відносин стосуються природи та структури відповідних адміністративних проваджень, способів прийняття владних рішень, обмеження вільного розсуду владних суб'єктів при вирішенні земельних питань, правових наслідків прийняття адміністративних актів стосовно земельних питань, мінімізації корупційних ризиків у відповідних процедурах, забезпечення прав учасників адміністративних проваджень у сфері земельних відносин тощо.

Зазначені проблеми частково досліджуються у межах науки земельного права, але, як правило при цьому не використовується потенціал науки адміністративного права в межах якого створено методологічну основу для досліджень у сфері адміністративно-процесуального регулювання.

Зазначені фактори обумовлюють необхідність наукового дослідження адміністративно-процесуального регулювання земельних відносин. Додаткової актуальності темі даного дослідження додає необхідність удосконалення методологічних засад законотворчої та іншої нормотворчої діяльності щодо правового регулювання адміністративних процедур у сфері земельних відносин.

Отже, створення наукових засад правотворчої та правозастосовної діяльності у сфері земельних відносин у частині їх адміністративно-процесуального регулювання є актуальним завданням адміністративно-правової науки на даному етапі розвитку української держави.

Метою дисертаційної роботи є вивчення теоретичних та прикладних аспектів адміністративно-процесуального регулювання у сфері земельних відносин, формування доктринальної та методологічної основи для адміністративно-правового регулювання земельних відносин з урахуванням необхідності надання відповідним відносинам процесуальної форми.

Зазначена мета дисертаційного дослідження обумовлює необхідність вирішення таких *завдань*:

визначити підстави та межі адміністративно-правового регулювання у сфері земельних відносин;

обґрунтувати необхідність надання частині земельних відносин адміністративно-процесуальної форми;

визначити види та способи обмеження вільного розсуду в адміністративних провадженнях у сфері земельних відносин;

здійснити класифікацію адміністративних проваджень у сфері земельних відносин;

виділити та охарактеризувати відмінності в адміністративних провадженнях у сфері земельних відносин, що здійснюються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

охарактеризувати види адміністративних проваджень у сфері земельних відносин з точки зору їх функціонального призначення, структури та особливостей;

узагальнити інформацію щодо корупційних ризиків в адміністративно-процесуальному регулюванні у сфері земельних відносин та сформулювати напрямки їх мінімізації;

сформулювати пропозиції щодо удосконалення адміністративно-процесуального регулювання у сфері земельних відносин.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини щодо здійснення адміністративно-процесуального регулювання у сфері земельних відносин.

Предметом дослідження є адміністративно-процесуальне регулювання земельних відносин.

Методологічну основу дисертаційного дослідження утворюють сукупність філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних підходів та методів. Світоглядною основою дисертаційного дослідження є матеріалістична діалектика. Використання діалектичного підходу обумовлено необхідністю здійснення дослідження з дотриманням діалектичних принципів об'єктивності, всебічності, конкретності та історизму. Крім діалектичного, в цілях дисертаційного дослідження використані системний та аксіологічний підходи.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертації пов'язана із сучасними актуальними напрямками юридичної науки та виконана в межах планових науково-дослідних тем роботи кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, зокрема за окремими напрямками науково-дослідної теми «Реформування адміністративного права в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій» (номер державної реєстрації 0116U000915).

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна.

Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна полягає в наступному:

Уперше:

показано, що адміністративно-процесуальна форма реалізації владних повноважень у сфері земельних відносин може проявлятися або як процесуальна форма властива діяльності органів виконавчої влади, що характеризується здебільшого одноособовим способом прийняття рішень, або як процесуальна форма властива діяльності органів місцевого самоврядування, що характеризується здебільшого колегіальним способом прийняття рішень. Саме це визначає особливості структури адміністративних проваджень у сфері земельних відносин;

визначено специфіку реалізації дискреційних повноважень органами місцевого самоврядування у процесі вирішення земельних питань, яка полягає у наявності у них вільного розсуду двох видів, а саме інтелектуального, який реалізується під час підготовки проекту рішення із земельних питань, і вольового, який реалізується під час голосування за проект відповідного рішення. Обмеження вільного розсуду здійснюється за допомогою встановлення виключного переліку підстав для прийняття негативного рішення, запровадження принципу мовчазної згоди у разі порушення строків розгляду питання, а також можливості оскарження у суді негативного рішення;

доведено, що управлінським адміністративним провадженням у сфері земельних відносин є властивою складна, інтегральна структура, елементи якої представляють собою окремі адміністративні провадження - «субпровадження». Субпровадження представляють собою стандартні адміністративні провадження щодо прийняття управлінських рішень органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування. Інтегральна структура, зокрема, є властивою для адміністративних проваджень по відчуженню або наданню у користування земельних ділянок державної або комунальної власності;

виділено окремий різновид управлінських адміністративних проваджень у сфері земельних відносин — циклічне багаторівневе адміністративне провадження з реституційним елементом. Його прикладом є адміністративне провадження щодо консервації земель. Реституційний елемент полягає в тому, що кінцеве рішення, прийняте уповноваженим органом за своїм змістом може бути протилежним за змістом рішення, на виконання якого було спрямоване відповідне провадження;

показано, що нормативна конструкція адміністративного провадження щодо припинення користування земельною ділянкою є унікальним прикладом поєднання провадження щодо

застосування заходів адміністративного припинення та заходів адміністративної відповідальності в межах іншого деліктного провадження, оскільки прийняття рішення про припинення права користування земельною ділянкою яка використовується з порушенням земельного законодавства є проявом застосування адміністративних санкцій;

удосконалено:

положення вчення про адміністративно-процесуальну форму, зокрема уточнено, що адміністративно-процесуальна форма у сфері земельних відносин – це формально (нормативно) визначена послідовність актів реалізації матеріальних правових норм, що обумовлює досягнення цілей адміністративно-правового регулювання у сфері земельних відносин;

підходи до типології адміністративних проваджень у сфері земельних відносин, зокрема запропоновано їх дихотомічний поділ на юрисдикційні та неюрисдикційні із подальшим поділом у середині цих двох великих груп на адміністративно-деліктні та провадження із вирішення земельних спорів (юрисдикційні) та управлінські, сервісні та допоміжні (неюрисдикційні);

погляди на критерії розмежування управлінських та сервісних проваджень, зокрема показано, що однакові за природою адміністративні провадження можуть розглядатись або як сервісні, або як управлінські, в залежності від форми ініціювання такого провадження;

підходи до розуміння природи земельних спорів у контексті їх розуміння як конфлікту між суб'єктами земельних прав стосовно їх реалізації, обумовлений різницею правових позицій таких суб'єктів стосовно змісту та обсягу таких прав, і який не може бути вирішений без залучення суб'єкта владних повноважень, а саме суду або органу місцевого самоврядування;

дістали подальшого розвитку:

підходи до обґрунтування доцільності та необхідності використання методів адміністративного права для регулювання земельних відносин;

підходи до розуміння поняття «сфера земельних відносин», як сукупності відносин, яка, крім власне земельних, включає відносини, що виникають у зв'язку з реалізацією владних повноважень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування і предметом цих відносин є земля, земельні ділянки, права на них, а також похідні від них предмети;

положення щодо систематизації корупційних ризиків у сфері адміністративно-процесуального регулювання земельних відносин;

теоретичні положення щодо структури адміністративних проваджень, зокрема щодо використання процесуальної мети як основного критерію побудови такої структури.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації Залевського В. Е., що характеризуються науковою новизною, отримані автором особисто. Для аргументації та обґрунтування значної частини положень дисертаційного дослідження використовувалася значна емпірична база у вигляді наукових праць українських та і зарубіжних вчених, на які зроблено відповідні посилання.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані у вітчизняних фахових виданнях та доповідалися на міжнародних наукових конференціях. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дане дисертаційне дослідження є одним із перших для сучасної правової науки комплексних досліджень адміністративно-процесуальної форми земельних відносин. У роботі сформульовано низку положень, що характеризуються науковою новизною або містять її елементи. Практичне значення отриманих результатів визначається тим, що отримані автором **результати** можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – як теоретична та емпірична основа для майбутніх наукових досліджень у сфері адміністративно-правового регулювання земельних відносин, а також для створення теоретичної основи використання адміністративно-процесуальної форми у державному регулюванні;

– правотворчості – для удосконалення актів чинного законодавства України у частині адміністративно-процесуального регулювання земельних відносин;

– правозастосовній діяльності – для подальшого удосконалення практики правозастосування, зокрема коректного розуміння природи, мети та принципів адміністративно-процесуального регулювання у сфері земельних відносин;

– навчальному процесі – для викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право» та «Земельне право», навчальних дисциплін з інших галузей права, а також відповідних спеціальних курсів.

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Результати дисертації опубліковані у 8 наукових працях, серед яких 4 статті у вітчизняних фахових періодичних виданнях, 1 стаття у зарубіжному періодичному науковому виданні та 3 тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Залєвський В.Е. Сфера земельних відносин як складова предмета адміністративно-правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2019. №4. С.283–289. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/154>.

2. Залєвський В.Е. Порядок надання земельних ділянок у власність з точки зору структури адміністративного провадження. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Право»*. 2020. Вип. 29. С.176–181. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/15638>.

3. Залєвський В.Е. Особливості адміністративно-процесуального регулювання у сфері земельних відносин. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. №3. С.81–86. URL: <http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/3/18.pdf>.

4. Залєвський В.Е. Особливості проваджень щодо зміни цільового призначення земельних ділянок. *Нове Українське право*. 2021. Випуск 4. С.207–212. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/105>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Залєвський В. Е. Вільний розсуд у діяльності органів місцевого самоврядування щодо вирішення земельних питань та способи його обмеження. *KELM. Knowledge, Education, Law, Management. Lublin, Polska*. 2020. Nr 3 (31). С.189–195. URL: <http://kelmczasopisma.com/ua/viewpdf/1029>.

6. Залєвський В.Е. Легітимізаційні адміністративні провадження у сфері земельних відносин. *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України*. матеріали міжнар. наук. конф. (м. Львів, 24–25 січня 2020 р.). Львів. 2020. С.80–84.

7. Залєвський В.Е. Особливості адміністративних проваджень щодо припинення права користування земельними ділянками, які використовуються з порушенням земельного законодавства. *Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики*. матеріали міжнар. наук. конф. (м. Одеса 11-12 грудня 2020р.). Одеса. 2020. С.107–110.

8. Залєвський В.Е. Адміністративні провадження пов'язані з відчуженням земельних ділянок державної та комунальної власності. *Сучасні погляди на актуальні питання правових*

наук. матеріали міжнар. наук. конф. (м. Запоріжжя 27–28 листопада 2020р.) Запоріжжя. 2020. С.27–30.

8. Апробація матеріалів дисертації.

Основні результати досліджень були представлені, обговорені і опубліковані в тезах доповідей міжнародних науково-практичних конференцій: *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України*: міжнар. наук. конф. (м. Львів, 24–25 січня 2020 р.); *Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики*: міжнар. наук. конф. (м. Одеса 11-12 грудня 2020 р.); *Сучасні погляди на актуальні питання правових наук*: міжнар. наук. конф. (м. Запоріжжя 27–28 листопада 2020 р.).

9. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі StrikePlagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагиату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності. Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

10. Оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступний для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341), Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759).

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Залевського Владислава Едуардовича «**Адміністративно-процесуальне регулювання у сфері земельних відносин**» відповідає спеціальності 081 – Право. Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту.

Здобувач представив основні результати досліджень своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 2 від 15 вересня 2023 року) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення.

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, а також актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, на розширеному засіданні кафедри було одностайно ухвалене рішення про рекомендацію дисертації Залевського Владислава Едуардовича «**Адміністративно-процесуальне регулювання у сфері земельних**

відносин» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право з галузі знань 08 – Право.

Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
кандидат юридичних наук, доцент

Наталія ГРИШИНА